

ad aliam, statim prior vacare incipiat, an per sententiam debeat adjudicari a eadem, an propter confirmationem hujusmodi, quae superius est expressa, Præbenda illa dici debeat non vacare: nos consulere voluistis. Cum igitur si ita est, Præbenda illa etsi non de facto, de jure tamen vacare nescatur: mandamus, quatenus dictum Præpositum, ut illum sine difficultate resignet, appell. rem. cogatis: quam, cum de facto vacaverit, Clerico memorato conferre curetis.

(1 Si Canonici, quibus super hoc scribebamus, id exequi non curarent, Herberto Præposito, & quibusdam Canonici ipsius Ecclesie cum ipso D. & Magistro H. Canonico ipsius loci in nostra propter hoc presentia constitutus sic fuit.)

[2 Et super hoc partes consentiebant: fuit etiam ab una parte propositum, quod ipse Præpositus præter præbendam illam aliam præbendam habebat Præposituræ connexam, quam inficiatus est esse Præbendam. Præterea fuit allegatum de jure, quod ex quo idem Præpositus de minori Ecclesia vocatus fuerat ad majorem, prima præbenda de jure inceperat vacare juxta canonum instituta; deinde fuit ex parte Clerici allegatum, primam fuisse ordinationem ejusdem Ecclesie, ut in ea tredecim essent persone, Præpositus scilicet cum duodecim fratribus, quæ ordinatio nullatenus servaretur, nisi diceretur illa Præbenda vacare.]

(3 Eos, qui super hoc inquietarent eundem, vinculo excommunicationis astringens. Unde objiciebatur Clerico memorato, quod propter hoc sententiam excommunicationis incurrisset, sed ipse eadem confirmationem intervenisse negabat, quæ etiam si intervenit, afferebat etiam non tenere de jure.)

C A P. X.

In Ecclesiis non numeratis vacatio Præbendarum, seu Canoniceorum possibilis non est: nec fit ibi devolutio ad Superiorem ex negligentia semestri in non providendo Ecclesie de ministris. h. d. & est casus notabilis.

Idem Episc. & Archiepiscopo Papien. [an. 1210.]

EX parte b Hastenen. Ecclesie nostris est auribus intimatum, quod cum quadam Præbenda in ipsa per quatuor annos, & amplius vacavissent, Hastenen. Episcopus quosdam ibidem instituit c, credens sibi hoc ex Lateran. Concilio licere. Instituti autem scientes, non esse firmam institutionem hujusmodi, ad Mediolanen. Archiepiscopum recurserunt: qui eosdem in Canonicos Hastenen. Ecclesie ordinavit, & in corporalem possessionem Præbendarum induxit, Capitulo ejusdem Ecclesie præbente assensum d, tribus tantum exceptis, qui se institutioni hujusmodi opponere curaverunt: (& infra. 1) Tandem utraque pars concorditer est confessa, quod in prædicta Ecclesia non erant distinctæ Præbende, nec Canoniceorum numerus erat certus.

Nos igitur intelleximus evidenter, statutum Lateran. e Concilii de beneficiis ultra sex menses vacantibus locum in hoc articulo nullatenus habuisse, etsi forte Hastenen. Ecclesia Canoniceorum pateret defectum. Unde institutio per Archiepiscopum, vel Episcopum facta, occasione Concilii memorati, carere debet robore firmitatis. Quia vero totum Capitulum, tribus exceptis, prædictorum receptionem affectat, nec ab illis tribus aliquid rationabile contra ipsos objectum est, & ostensum: mandamus, quatenus si Hasten. Ecclesie suppetant facultates, secundum consuetudinem hætenus observatam, prædictos Clericos pro Canonice faciat haberi.

[Tres illi dicebant electionem debere cassari, quia nec Episcopus, nec Archiepiscopus supradicti de concessione Lateran. Concilii tunc in ordinatione illa poterant præfatum Ecclesiam ordinare, cum uterque sine tempore eis indultum a canone, in ordinatione fuerit negligens, & remissus. His vero altera pars di-

a Abjudicari legitur in omnibus manuscriptis. & ponitur pro aufertur, quod & series indicat: unde colliges, perperam in aliquot vulgatis legi, adjudicari, in aliis, abdicari: quod est suavius. b C. 7. eod. tit. in 3. comp. c constituit. d consensum e Lateran. Concil. sub Alex. III. c. 8.

cebat, quod licet institutio Episcopi non valeret, Archiepiscopus tamen institutio de jure valebat, quia tempore ei indultum a canone, nisi a tempore, quo illi declaratum fuerat, non curabat. His autem utrinque propositis.]

C A P. XI.

Habens potestatem conferendi, potest de jure alteri tradere potestatem conferendi primum beneficium, quod vacabit.

Idem Episcopo, & Capitulo Laudun. a (an. 1210.)

CONstitutus b in præsentia nostro H. Subdiaconi Ecclesie vestre Canonicus humiliter intimavit, quod tu, frater Episcopo, potestatem ei dediisti sacerdotalem conferendi Præbendam, quæ primo in Ecclesia vestra esset vacatura: & Remen. Archiepiscopus, tunc Apost. sed. Leg. vobis, filii Capituli d auctoritate nostra præcepit, ut cum Præbenda ipsa vacaret, personam illam, cui vellet idem H. eam conferre, sine interpositione alterius personæ reciperetis ad ipsam: (& infra. 1) Quocirca mandamus, quatenus personam illam, cui memoratus H. sacerdotalem Præbendam, cum contigerit eam vacare, duxerit canonicè conferendam, sine contradictione qualibet admittatis: & tu interim, frater Episcopo, Præbendam hujusmodi contra formam concessionis tuæ, conferre alicui non presumas: (& infra 2.) Quia vero concessionem tales (si ad contentiam traherentur) fieri possent in fraudem canonicæ sanctionis f, per quam prohibentur Ecclesiastica beneficia concedi, sine promitti, antequam vacent, nolumus, quod hujusmodi occasione mandati, quod gratiam continet, personalem, fraudem adhibere volentibus licentia concedatur. g

[1 Afferuit etiam idem Subdiac. quod cum esset ad Apostolicam sedem accessurus, ipse sibi præcavens, appellavit, ne tu frater Archiepiscopo, si forte interim aliquam sacerdotalem contingeret vacare Præbendam, eam nulli conferres, nec vos filii Capitulum reciperetis aliquem præsentatum ad illam, nisi quem duxerit præfatus Sub. præsentandum.]

(2 Alioquin noveris nos dil. fil. n. Cancellario Helien. & A. Canonicis Parisien. dedisse in mandatis, ut vos ad hæc per cens. Eccles. appell. rem. compellant, in irritum reducentes, si quid post appellationem a præfato Subdiacono ad nos legitime interpositam contra concessionem sibi factam de Sacerdotali Præbenda noverint attentatum.)

C A P. XII.

Lateranense Concilium de beneficiis ultra sex menses vacantibus ad Episcopatus non extenditur.

Idem. (an. 1210. Roma in Calabriam.)

Dilectus b filius Magister G. Canonicus vester nobis suggestit, quod Episcopo vestro viam universæ carnis ingresso, Archiepiscopus sanctæ Severinæ afferens, quod propter negligentiam vestram ad ipsum erat eligendi auctoritas devoluta, in Episcopum vestrum elegit eundem. Nos igitur attendentes, quod canon Lateranen. Concilii ab Alexandro Papa contra negligentes editus ad Archiepiscopatum, vel Episcopatum non solet extendi, sed ad personatus alios, & minora Ecclesiastica beneficia coactari, electionem hujusmodi justitia cassavimus exigente.

C A P. XIII.

Non valet promissio beneficii vacaturi.

Idem. Priori i Hostien. & Superiori S. Fridi.

(an. 1210. Roma.)

EX tenore literarum vestrarum accepimus, quod cum causa, quæ inter I. Clericum ex una parte, & Abbatem, & conventum de Bello ex altera, super provisione

a Laudonen. al. Laudon. b Cap. 8. eod. tit. in 3. compil. c al. ita: quæ primo esset in vestra Ecclesia vacatura. d Capitulum. e illam. f In Conc. Lat. sub Alex. III. c. 8. & c. 2. sup. eod. adde Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 19. g tribuatur. h Cap. 9. eod. tit. in 3. compil. i Priori Host. & Subpriori S. Fridi. al. ita: Priori de Ofen. & Subpriori S. Fridenunide. k Cap. 10. eod. tit. in 3. comp.

visione vertebatur ipsius: [& infra. 1] Dicitur Clericus post litem contestatam chartam quandam Monachorum exhibuit, continentem quod primam Ecclesiam ad donationem suam spectantem assignarent eidem: [& infra. 2] Nos igitur attendentes, quod promissio prædicta non tenet, utpote contra statuta Lateran. a Concilii attentata: mandamus, quatenus memorato Clerico super hoc silentium imponentes, ab impetitione ipsius dictos Abbatem, & Monachos absolvatis.

(1 Vobis duximus committendam.)

[2 Nihilominus per idoneos testes probans, ipsos post promissionem ejus, licet potuerunt, nolle sibi, quanquam super hoc admoniti fuerunt, providisse: quare dictos Abbatem, & Monachos ad assignandum sibi redditum x. marcharum cogi cum instantia postulabat: fuit ex adverso responsum, quod ratione promissionis hujus, utpote factæ contra Lateran. Conc. statuta, quæ probari per chartam exhibitam videbatur, eos non poterat convenire, asserentibus: aliis vero in contrarium sentientibus, super hoc fuisse hinc inde coram nobis diutius disputatum, vos, quid juris sit in hoc articulo dubitantes, in negotio ipso ulterius procedere noluisse, donec super hoc reciperetis nostræ beneplacitum voluntatis: nobis humiliter supplicastis, ut, quid sit in hac parte agendum, vos dignemur per nostras reddere literas certiores.]

C A P. XIV.

Obligatur Prælati, qui promittit providere, cum poterit.

Idem. (an. 1210. Roma in Galliam.)

ACCedens b ad Apostol. sed. R. Clericus suam nobis insinuationem monstravit, quod cum promiseritis vos protuturos eidem in Ecclesiastico beneficio, cum possitis, sicut per literas Judicum delegatorum inde confectas liquido apparebat: [& infra. 1] Nos autem considerantes, quod aliud est Prælatum promittere beneficii collationem, cum poterit, aliud, cum vacabit: cum in multis casibus se facultas offerre possit, in quibus collatio non esset in expectatione vacaturi beneficii differenda: mandamus, quatenus memorato R. (cum poteritis) Ecclesiasticum beneficium assignetis.

[1 Vos igitur id hætenus efficere non curastis, allegantes coram Judicibus, quod talis promissio vos nullatenus obligaret, cum videretur esse facta contra Later. Concilii statuta, quod promissionem inibet non vacantis beneficii.]

C A P. XV.

Si ad Capitulum, & Prælatum, ut Prælatum, potestas conferendi pertinet, de uno ad alterum lapsu temporis non transit: secus si Prælati interest, ut Canonicus: quia tunc de Capitulo transit ad Prælatum, nisi dolum committat. h. d. & est textus multum allegabilis.

Idem. [an. eod.]

POSTulastis c per sed. Apostol. edoceri, ut cum ad vos, & Archiepiscopum vestrum simul donatio Præbendarum Ecclesie vestre pertineat, utrum præbendæ vacantis donatio penes Archiepiscopum ipsam remaneat, si eam intra semestrem tempus neglexeritis ordinare? Ad quod breviter resp. quod si vos, & idem Archiepiscopus intra tempus præscriptum, circa hoc negligentes existeritis: sicut nec ab illo ad vos, ita nec a vobis ad illum potestas devolvitur conferendi, sed secundum statuta Lateran. Concilii d ad Superiorem transit donatio: nisi forte Archiepiscopus non ut Prælati, sed ut Canonice vobiscum jus habeat conferendi e. Et in hoc casu cum dolo impedierit, dolus ei suffragari non debet.

C A P. XVI.

Sicut non potest patronus promittere se presentaturum aliquem ad beneficium vacaturum, ita nec dare potestatem præ-

a Sub Alex. III. c. 8. & nunc contra Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 19. b Cap. 1. eod. tit. in 4. compil. c Cap. 2. eod. tit. in 4. compil. d Sub Alex. III. c. 8. e Utrum donata ambasciatoribus cedant eorum lucro. vid. varias opinion. in l. si vero. §. item quisquid. ff. sol. matr. & in l. qui proprio. ff. de procur.

sentandi, antequam beneficium vacet.

Honorius III. Episcopo, & Præposito Capituli Cameracen.

(an. 1222.)

CUM dilecta in Christo filia Comitissa Flandren. a fecerit promissiones de non vacantibus beneficiis Ecclesiarum, in quibus jus obtinet patronatus, & donationes eorum in manibus posuerit alienis: Mandamus, quatenus id irritum decernentes, inhibeat eidem, ne familia de cætero attentare præsumat. b

TITULUS IX.

NE SEDE VACANTE ALIQUID INNOVETUR.

C A P. I.

Vacante sede status ejus mutari non debet.

Innocentius III. Priori, & Conventui c Glaston.

(an. 1214. Roma in Scorum.)

NOvit d ille, qui scrutator est cordium, & cognitor secretorum, quod licet, C. præd. nost. Ecclesiam vestram erexerit cathedralem, ipsam Bathonien. Ecclesiam uniendo, & idem esset Episcopus utriusque: quia tamen hæc unio asserbatur a vobis in grave præjudicium Glaston. Ecclesie redundare, cum per ipsam dissolveretur religio, & fraudaretur eleemosyna, & hospitalitas tolleretur: nos ad relevandum Ecclesie vestre statum cœpimus intendere diligenter: [& infra. 1] Vos autem post obitum Bathonien. Episcopi humiliter postulastis, ut quia tempus advenerat, quo sine scandalo Ecclesie vestre ruina poterat relevari e, cum & Bathonien. Ecclesia id ipsum pariter postularet, Rex quoque cum regni magnatibus, & quidam Episcopi cum multis Abbatibus deposcerent illud idem, ut unione penitus dissoluta, monasterium vestrum reduceremus in statum antiquum, sub Abbatis regimine gubernandum. Attendentes igitur, quod Episcopali sede vacante non debet aliquid innovari, quod non sit, qui Episcopale jus teneat, maxime ne plus favisse personæ, quam Ecclesie videremur, si quod eo vivente concessimus, post obitum ejus subito mutarem: petitionem vestram nequimus exaudire, auctoritate prædicta indulgentes, ut cum Bathonien. Ecclesia de Præfule fuerit ordinata, jus vestrum apud sedem Apostolicam prosequendi facultatem liberam habeatis: interim autem sub cura Prioris idem monasterium gubernetur.

[1 Et quoniam absentem videbatur, ut subito præd. nostri evacua-remus in hac parte statutum, cum ei, quantum cum Deo possumus, deferre velimus, sicut & volumus, quia quantum cum Deo poterit, nobis nostri deferent successores, invicem unione manente, sic de cæteris disponimus, quantumque bon. mem. Sanarigo Bathonien. Episcopo displiceret, frequenter ob hoc ad sed. Apost. laboranti, quod status Ecclesie vestre videbatur in melius relevatus. Unde post diversos tractatus, & deliberationes multiplices, quod per providus, & honestos auctores nostri mandati super hoc extitit ordinatum, ad petitionem ejusdem Episcopi, postquam aliud a nobis non potuit obtinere, Apost. tandem curavimus munimine roborare.]

C A P. II.

Beneficia spectantia ad collationem Prælati non possunt conferri per Capitulum sede vacante.

Honor. III. Episcopo g Calmen. & Magistris V. & S. Canonice Sueffonen. h (an. 1223. Roma in Galliam.)

ILLA devotionis sinceritas: [& infra. 1] Ecclesiam sancti Leucini, de qua Magistrum R. donationis nostræ gratia præcedente, Præbendæ nomine de mandato nostro Capuanus Archiepiscopus investivit, sibi duximus confirmandam: Non

a Flandrorum. b al. ut similia de cætero attentare non præsumat. c al. Glaston. d Cap. 1. eod. tit. in 3. compil. P sal. 7. Sup. 1. Hier. 17. e Vid. l. aquisitionum cum not. ff. de usufr. f al. auctoritate presentium. g al. ita: Episcopo Cam. & Magistr. I. & c. alias Calmen. h al. Sueffanen.

Non obstante concessione per capitulum facta alii, seu confirmatione nostra, si qua in forma communi apparet a obtenta: cum nusquam inveniatur cautum in iure, quod Capitulum vacante sede fungatur vice Episcopi in collationibus Præbendarum: nec in eodem casu potest dici potestas conferendi Præbendas ad Capitulum per superioris negligentiam devoluta, cum non fuerit ibi superior, qui eas posset de facto, vel de iure conferre.

[1 Quam dil. fl. Magister R. Decanus Trajan. ad personam nostram, & sed. Apostol. habentibus habuisse dignoscitur, nos inducit, ut cum pro sua scientia, & probitatis intuitu geramus in visceribus charitatis, & eidem negare nolimus, quæ secundum Deum fuerant concedenda. Unde nos]

CAP. III.

Sede vacante iudicium habitum contra Ecclesiam non tenet. Idem Episcopo Burginen. b (an. 1223.)

Constitutis coram I. præd. nost. procuratore Ecclesie sanctæ Mariæ de castro forti, & Burginen. c Episcopo prædecessore tuo, dictus procurator petebat ab eodem Episcopo restitutionem super libertate libere eligendi sibi Prælatum: [& infra. d 1] Nos igitur depositiones testium, qui vacante Burginen. e Ecclesia, & carente legitimo defensore fuerunt f recepti, duximus reprobandas.

[1 Quam etiam super terris ipsius Ecclesie, & reb. aliis, quibus omnibus pars sua spoliata fuerat, inducitur. Lite igitur coram p. n. contestata super præmissis, & postmodum coram iudicibus delegatis factis confessionibus, & receptis testibus, eadem causa fuit ad nos instructa remissa: procuratoribus igitur partium in nostra præsentia constitutis, cum super præmissis coram nobis diutius litigassent.]

TITULUS X.

DE HIS, QUÆ FIUNT A PRÆLATO g SINE CONSENSU CAPITULI.

CAP. I.

Non tenet alienatio rei Ecclesiastica absque approbatione Capituli.

Ex Concilio apud Valentiam.

Irrita erit Episcoporum donatio, vel venditio, vel commutatio rei Ecclesiasticæ, absque collaudatione, & subscriptione Clericorum.

CAP. II.

In temporalis alienatione, quam facit Prælati, taciturnitas Capituli habetur pro consensu.

Alexander. III. Norvicen. Episcopo. (an. 1180.)

Continebatur b: [& infra.] Conf. t. t. r. quo concessio decimæ ab Abbatisa prius facta, si conventu sciente, & non contradicente facta est, robur firmum debet habere. Verum si ignorante conventu, aut contradicente, decimam prius prædicto H. concessit, & non post multum temporis i de assensu conventus eandem decimam dedit eidem, secunda concessio debet præjudicare priori.

CAP. III.

Alienatio temporalis facta sine consensu Capituli, per ratificationem eius roboratur.

Idem Vigorien. Episcopo. x (an. 1180.)

Cum nos l jampridem: (& infra. 1) Certum est de rigore juris concessionem illam non tenere, quam reclamante Capitulo per Prædecessorem tuum constat factam fuisse: nisi eam ratam postmodum habuisset.

a Apparet. alit. appareret. b Burgens. habent omnes Codices Vatic. uno recentiori excepto, in quo legitur Burgensens. c al. Burgd. d Hæc verba (& inf.) desunt in magis vetustis; sed habentur jam in recentioribus. e al. Burgd. f fuerint. g Prælati h Post Conc. Lateran. sub Alex. III. par. 47. cap. 3. & c. 2. eod. tit. in 1. comp. i tempus. k Vigoren. l Cap. 3. eod. tit. in 2. comp.

[1 Si bene meminimus, per literas nostras indulsumus, ut si l. prædecessor tuus reclamante Capitulo Ecclesie tue Abbatis, & fratribus de Osenia Ecclesiam Deben. contulit, eam tibi removere liceret: jam dictis fratribus, sicut asseris, literas nostras indulsumus, ut ipsis Ecclesiam prædictam dimitteres pacifice possidendam, immemores existentibus illius scripti, quod super hoc tibi fuerat a nobis indultum. Licet autem hoc tibi indulsumus, prudentiam tamen tuam monemus, & exhortamur attentius, quatenus divino intuitu, & pro reverentia B. Petri, & nostra, Ecclesiam ipsam, si quo modo sine gravi detrimento Ecclesie tue potes, jam dictis fratribus in pace dimittas: quia decet prudentiam tuam ad commodum, & profectum religiosorum locorum intendere, & quod idem præd. tuus pietatis studio fecit, ratum, & firmum habere. Si autem eandem ipsis Ecclesiam dimittere forte non poteris, non obstantibus literis, quas prædicti fratres super hoc impetraverunt, scriptum exinde indultum in sua volumus stabilitate consistere, quoniam]

CAP. IV.

Prælati sine consilio Capituli instituire, vel destituere, vel alia negotia Ecclesia tractare non debet. hoc dicit, cum capitulo sequenti.

Idem Hierosolym. Patriarchæ. (an. 1180.)

Novit a tuæ discretionis prudentia, qualiter tu, & fratres tui unum corpus sitis, ita quod tu caput, & illi membra esse probantur. Unde non decet te omittis membris, aliorum consilio in Ecclesie tuæ negotiis uti: cum id non sit dubium, & honestati tuæ, & sanctorum Patrum institutionibus b contraire.

Innotuit siquidem auribus nostris, quod tu sine consilio fratrum tuorum Canonicorum S. Sepulchri Abbates, & Abbatissas, & alias Ecclesiasticas personas instituis, & destituis, [& infra. 1] Ideoque id auctor. Apost. prohibemus: [& infra.] Nos enim tales institutiones, & destitutiones carere decernimus robore firmitatis.

[1 Non considerans neque attendens, quomodo te non sit dubium statuta SS. canonum transgredi.]

CAP. V.

Summatum est supra capitulo proximo. Idem eidem. (an. eod.)

Quanto e: [& infra. 1] Fiat. tuæ mandamus, quatenus in concessionibus, & confirmationibus, & aliis Ecclesie tuæ negotiis fratres tuos requiras, & d cum eorum consilio, vel anterioris partis, e eadem peragas, & petactes, & quæ e statuenda sunt, & statuas, & errata corrigas, & evellenda dispices, & evellas. Absentium quoque fratrum nomina inscribi non sinas f, quia talia munimenta sunt irrita, & falsa, & tu exinde questionem falsi poteris merito formidare.

[1 Majori dignitate Domino dante præmines, tanto decet amplius, & oportet te in omnibus eam diligentiam, & gravitatem habere, quod omnia videaris sine nota, & reprehensione peragere, & laudabiliter injuncta tibi sollicitudinis officium dispensare. Audivimus autem, unde mirati sumus, sicut mirari merito poteramus, quod in concessionibus, & confirmationibus omittis Canonicis Ecclesie tue, consilium Clericorum, & Laicorum circa te commorantium, qui non sunt de corpore Ecclesie ipsius, interdum, imo sepe requiris, & in eisdem concessionibus, & donationibus, & confirmationibus, juxta eorum consilium, & voluntatem procedis, & in privilegiis etiam, quod tuam profusus non decet honestatem, ad majorem auctoritatem, & certitudinem nomina fratrum tuorum, qui absentes fuerint, tanquam si præsentis fuerint, facis subscribi. Quia igitur non decet prudentiam tuam in negotiis tibi commissis Ecclesie consilium fratrum tuorum postponere, cum quibus unum corpus existere comprobatis.]

a C. 4. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 50. c. 18. b constitutionibus. c Post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 50. c. 16. & C. 5. eod. tit. in 1. comp. d al. ut cum. e In C. Barb. & quæ statuenda fuerint statuens &c. f al. facias.

CAP. VI.

Si Ecclesia collegiata habet præsentationem, præsentabit Prælati de consensu Capituli, vel majori partis, nisi de consuetudine, vel privilegio competat soli Prælato.

Celestinus III. (an. 1196.)

Ea a noscitur: (& infra. 1) Cum in provincia tua sæpe contingat, quod ad Ecclesias, in quibus collegia jus præsentandi habere noscuntur, eorum Abbates, aut per se, aut per literas personas idoneas Episcopis diocesi. præsentant, & eis præsentatis, & receptis, aliquando ante, aliquando post, Monachi contradicunt. Respondemus, quod in præsentationibus Prælatorum intelligi debet, quod fiant de collegiorum suorum assensu, sine quo non obtinent firmitatem. Unde si constiterit, Conventus, vel majoris, & b sanioris partis non assensu consentium, institutiones hujusmodi convenit evacuari, nisi ex antiqua, & approbata consuetudine, vel concessa libertate, aliqui eorum probaverint commissi sibi collegii non debere in Ecclesiis, seu beneficiorum collationibus requiri consensum.

[1 Ex tua siquidem nobis est parte propositum, quod]

CAP. VII.

Tenet donatio, quam de solius diocelani consensu facit Laicus Ecclesie de decimis, quas ab alia Ecclesia habet in feudum ab antiquo, i. e. ante Lateranense Concilium.

Innocentius III. Archiepiscopo, c & Magistro scolarium d Bituricensi. (an. 1210.)

Cum e Apostolica sedes: [& infra. 1] Sane sicut ex literis vestris accepimus, cum ex una parte Capitulum S. Stephani, & ex altera Monachi de Platea f, super decima quadam in vestrum compromississent arbitrium: dicti Monachi proponebant donationem ipsius decimæ sibi a quodam milite factam, & Bituricensi Archiepiscopo diocelani ejus accedente consensu, confirmatam fuisse, seque auctoritate Hieronymi munitos existere, qui scribens ad Damasum ait: Si aliquando g fuerint a Laicis male detenta, quæ divini juris esse noscuntur, & in usum transferantur Monachorum, Episcopo loci præbente consensum, constabunt eis omnia perpetua firmitate subnixæ. Econtrario pars allegabat adversa, consensum Episcopi sine Cleri consensu minus sufficere, auctoritate Leonis Papæ b dicentis: Ne quis Episcopus de rebus Ecclesie quicquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, nisi forte aliquid horum faciat i, ut meliora prospiciat, & cum totius Cleri consensu atque tractatu id eligat, quod non sit dubium Ecclesie profuturum. Quia vero nos consulere voluistis, utrum quando decima tenetur a Laico, si conferatur Ecclesie, ad confirmandam donationem consensus Episcopi sine Cleri consensu sufficiat: Taliter respondemus, quod monendus est Laicus, qui decimam k detinet, ut eam restituat Ecclesie, ad quam spectat: qui si forte induci nequiverit, & eam cum diocelani consensu alteri Ecclesie assignaverit, præsertim religioso conventui: constabit ipsa l donatio perpetua firmitate subnixæ. Auctoritates enim præmissæ, licet diversæ sint, non tamen adversæ: cum aliud sit alienare, quod ab Ecclesia possidetur: & aliud, quod detinetur a Laico, ad usum Ecclesiasticum revocare: in alienatione quoque juxta Leonis Papæ decem-

Cap. yn. eod. tit. in 2. comp. b al. vel. c Archiepiscopo in pluribus. d scolarium, legitur in omnibus. fere Vatic. e c. 1. de his, quæ conceduntur ab Episcopo sine cons. Capit. in 3. comp. f Fratres. g al. aliqua. h 12. quæst. 2. cap. sine exceptione. i facit. l. prætor in princ. cum gloss. & not. & Barr. D. ne quid in loco publ. & l. prohibere. S. plane. D. quod vi quis etiam. x tenet. l. lista. Tom. II.

tum, consensus Episcopi sine Clericorum consensu a non sufficit. In revocatione autem juxta scripturam b Hieronymi sufficit consensus Episcopi, cum per e utrumque utilitati Ecclesie consulatur. Nam & in Lateranen. d Concilio est inhibendum, ne qualibet religiosa persona Ecclesias, & decimas de manibus Laicorum sine consensu Episcoporum recipiat: per quod indirecte datur intelligi, quod sufficit consensus Episcopi, ut licitum Ecclesie sit decimas de manibus recipere Laicorum. Hoc autem de illis decimis intelligimus, quæ Laicis in feudum perpetuo sunt concessæ.

[1 Cui licet immeriti præsidemus, universis per orbem Ecclesie, non humana, sed divina institutione sit prælata, & justum est, & conveniens, ut ad eam tanquam ad magistræ & matrem super diversis juris articulis referantur dubie quæstiones, quatenus, quæ jura constituit, eadem quoque jura distinguat, ne, quæ diversa cernuntur, videantur adversa.]

CAP. VIII.

Non potest Episcopus sine consensu Capituli concedere Ecclesias aliis Ecclesiis, etiam si habeat jus patronatus in Ecclesiis concessis. Idem Meten. Archidiacono. e (an. 1210.)

Tua f nuper: (& infra.) Adjecti etiam utrum Episcopo, vel electo cum solo Archidiacono præter assensum majoris Ecclesie, cum ab ipsa eligatur Episcopus, & Archidiaconus assumatur de ipsa, cœnobii, vel Ecclesiis conventualibus, ad quas jus pertinet patronatus, liceat conferre perpetuo vacantes Ecclesias baptismales: (& inf.) Alterius etiam quæstionis solutio ex Epistola Leonis Papa colligitur evidenter, in qua legitur: Ne quis Episcopus de rebus Ecclesie quicquam donare, vel permutare, vel vendere audeat, nisi forte aliquid horum faciat, ut meliora prospiciat, & totius Cleri tractatu utque consensu id eligat, quod non sit dubium Ecclesie profuturum. Irrita enim Episcoporum donatio, venditio, & commutatio rei Ecclesiasticæ erit, absque conniventia, & subscriptione Clericorum: per hoc enim noveris solutam secundo loco propositam quæstionem, cum concessionibus Ecclesiarum perpetuas ad alienationes non sit dubium pertinere.

CAP. IX.

Episcopus parociales Ecclesias, vel obventiones ipsarum de consensu patroni sine consensu Capituli sui, monasterio conferre non potest.

Idem Episcopo Helien. (an. 1210.)

Pastoralis officii diligentia: (& inf. 1.) Præterea quæsitivi (cum auctoritate g Dionysii fuerint parocia limitati) quatenus singularum parociarum proventus in usus Ecclesie cederent necessarios, & stipendia ministrorum: si Episcopo liceat sine auctoritate summi Pont. vel saltem sine Capituli sui voluntate, vitis religiosi conferre obventiones alicujus parocialis Ecclesie, sustentatione Vicarii reservata. Et cum h Lateranen. Concilii statuta prohibeant Ecclesiis novam imponi, vel augere veterem pensionem, postulas edoceri, an Episcopus valeat Religiosis, consentiente patrono, totam Ecclesiam, vel de novo conferre aliquam portionem? Ad quod breviter respondemus, quod salva constitutione canonica de concedenda piis locis quinquagesima portione, neque primum, neque secundum potuit facere Episcopus, nisi de licentia Rom. Pontif. præter Capituli sui voluntatem.

[1 Quare sup. de rescr. de off. & pot. jud. deleg. &c.]

CAP. X.

Ad Concilia provincialia vocari debent, & admitti cathedralium Ecclesiarum Capitula.

C c

Inno-

a Assensu. b al. rescriptum. c utramque. d Sub Alex. III. c. 9. e al. Meyens. f c. 2. De his quæ conced. ab Episc. sine consensu Capit. in 3. comp. g Dionys. Pap. epist. 2. ad Severum Episcop. h Conc. Lat. sub Alex. III. c. 7. §. prohibemus.

Innocentius III. a Archiepiscopo Senon. & ejus Suffraganeis. (an. 1212.)

ET si membra corporis: b (& infra.) Provincia Senon. Capitula Cathedralium Ecclesiarum ad nos querimoniam transmiserunt, quod Archiepiscopus Senon. & ejus Suffraganei procuratores eorum nuper ad provinciale Concilium convocatos ad tractatum eorum admittere noluerunt: [& infra.] Visum fuit nobis, & fratribus nostris, ut Capitula ipsa ad hujusmodi Concilia debeant invitari, & eorum nuntii ad tractatum admitti, maxime super illis, quae ipsa Capitula contingere dignoscuntur.

TITULUS XI. DE HIS, QUAE FIUNT A MAJORI PARTE CAPITULI. CAP. I.

In universis Ecclesiasticis praevalere regulariter, quod fit a majori parte, nisi minor pars rationabiliter contradicat. h. d. Ex Concilio Lateran. c. (an. 1179.)

Cum in cunctis Ecclesiis, quod pluribus, & sanioribus fratribus visum fuerit, incunctanter debeat observari: grave nimis est, & reprehensione dignissimum, quod per quosdam Ecclesias pauci quandoque non tam de ratione, quam de propria voluntate ad ordinationem d. Ecclesiasticam procedere non permittunt.

Quocirca presenti decreto statuimus, ut nisi a paucioribus, & inferioribus aliquid rationabiliter obiectum fuerit, & e ostensum, appell. rem. praevalcat semper, & suum consequatur effectum, quod a majori, & saniori parte Capituli fuerit constitutum. Nec constitutionem nostram f. impediatur, si forte aliquis ad conservandam Ecclesiae suae consuetudinem se juramento dicat adstrictum: nec enim juramenta, sed potius perjurya sunt dicenda, quae contra utilitatem Ecclesiae, & sanctorum Patrum veniunt instituta. Si quis autem g. hujusmodi consuetudines, quae nec ratione h. juvantur, nec sacris congruunt institutis, jurare praesumpserit, donec dignam egerit poenitentiam, a perceptione sit Dominici corporis alienus.

CAP. II.

Canonicus non interdicit Ecclesiam, sed hoc facere debet Episcopus cum Capitulo.

Celestinus III. R. Claremonten. κ Episcopo. (an. 1190.)

Quaerit: [& inf. 1] Super l. eo, quod Ecclesiam tuam quidam ex Canonicis etiam minimis, quia pensio Ecclesiae debita non redditur, vel Clericus aliquis, aut parochianus deliquit m, sine tuo, & aliorum Canonicoꝝ assensu interdicto n. supponunt: [& inf. 2] Fratrem tuum taliter respond. quod interdictum in aliqua Ecclesia per aliquem, vel per aliquos de Canonicis tuis sine tuo, & aliorum fratrum assensu positum, observare non debes, nec etiam sustinere, ut ab aliis observetur: [& inf. 3] Sed si quis in his deliquerit, Ecclesiasticae coercitioni subiaceat: cum peccata suos auctores o. tenere debeant, nec poena sit ulterius protrahenda, quam delictum fuerit in excedente repertum.

[1 A nobis tua diligentia prohiberis, quid observari debeat.]

[2 Per quod ipsius Ecclesiae servitium deperit, & inde in populo scandalum non modicum generatur. Super quo]

[3 Nisi talis excessus extiterit, & tam gravis, per quem merito Ecclesia silere debeat, nec sustineas praetextu occasionis hujusmodi, ut interdictum ab aliis observetur, nisi tuus, & aliorum Canonicoꝝ tuorum consensus accesserit.

a al. Honor. III. habetur in omnibus antiquis. b De provincia. lib. Concil. Vid. Concil. Trid. sess. 24. de ref. c. 2. & sess. 25. de reform. c. 2. c Conc. Lat. sub Alex. III. c. 16. & cap. un. eod. tit. in 1. compil. d. Dicitur, ad. deest in aliquot antiq. e vel. f. vestram. g enim. h al. non. i al. Clemens III. κ Claremonten. l Cap. 2. eod. tit. in 2. compil. m al. delinquit. n supponit. o auctores.

CAP. III.

Communis ordinatio Ecclesiae per contradictionem, & appellationem ejus, cujus non interest, impediri non debet. h. d. quoad titulum.

Innocentius III. Augusten. Praeposito. (an. 1225.)

EX ore a sedentis: [& inf. 1] Accedentibus ad praedecess. nost. T. ac B. Augusten. b Canonico pro quaestione, quae inter vos super Praepositura August. Ecclesiae vertebatur: ex parte ipsius B. fuit propositum, quod pater ejusdem a. C. praed. nost. Decano, & Capitulo Augusten. literas obtinuit destinari, ut intra spatium mensis unius eundem eligerent, & assumerent in Praepositum Augusten. in signum investiturae annulo aureo destinato, & quibusdam mandati Apostolici executoribus constitutis. Capitulum memoratum cum audisset, quod C. c. quondam eorum Praepositus in Episcopum Brixien. electus, & confirmatus fuisset: licet dictas literas recepissent d, in contemptum e tamen eorum assignato prius termino, intra quem ipsi deberent super mandato Apostolico respondere, H. tunc Augusten. Decanum in Praepositum elegerunt: [& infra. 2] Quia vero legitime constitit, quod praedictus B. de Praepositura non fuit aliquatenus investitus, etsi mandatum fuerit, ut de ea investiretur: de qua etiam si investitus fuisset, investitura ejus per praed. nostrum certa fuit ratione cassata: quae nec etiam si cassata fuisset, per hoc, quod dicto H. reverentiam exhibuit, quae debetur f. Praeposito, juri suo renunciaisse videtur: nos attendentes sibi de jure non potuisse competere, ut per appellationem ob id interpositam, communem ordinationem Ecclesiae impediret, intelligentes etiam te a majori parte tam dignitate quam numero eorum, quos eligendi jus constabat habere, electum fuisse canonicis in Praepositum, electionem tuam auctoritate Apostolica confirmamus, praefato B. super Praepositura silentium imponentes.

[1 In throno procedebat gladius bis acutus, hic est gladius Salomonis, qui fecit utrinque, reddens unicuique quod suum est. Nos igitur, qui licet immeriti, locum veri Salomonis divina dignatione tenemus, gladium istum tunc prudenter exercemus, cum quaestiones in auditorio nostro legitime ventilatas mediante justitia definimus. Ad hoc vero emergentium prolixitas quaestionum, & difficiles nodi causarum ad sedem Apostolicam referuntur, ut cum earum merita fuerint assertione partium patefacta, procedat ab Apostolica sede sententia deducens in certitudinem dubia, & obscura producens in lucem, ut litigantium dissensione sopita, suum iustitia tueatur, & sequatur actorem. Inde siquidem fuit, quod]

[2 Cum ergo dictus Cardin. haec & alia quaecumque fuerunt hinc inde proposita, nobis, ac fratribus nostris fideliter retulisset, attestacionibus, & allegacionibus, & rationibus utriusque partis plenius auditis, & cognitis.]

CAP. IV.

Praelatus cum majori parte Capituli, contradicente minori, statuere potest, quod ad necessariam reparationem fabricae quilibet Canonicus conferre teneatur.

Idem. (an. 1225.)

EX parte tua g. nobis fuit, frater Archiepiscopo, intimatum, quod ad restituendam fabricam Rothomagen. Ecclesiae tractatum communiter habuistis, te postulante, ut quilibet Canonicoꝝ tecum pariter aliquam suorum reddituum portionem operi tam pio, & necessario deputaret: [& infr. 1] Statuimus, ut si quis b. vestrum tuis, frater

Archie-

a Cap. un. eod. tit. in 3. compil. b al. August. n. sibus Canonicoꝝ. c D. al. E. d suscepisset. e in aliquot ita legitur: in contemptum earum, assignato tamen prius, &c. f In Codice Barbat., quae debet Praeposito exhiberi. g Cap. un. eod. tit. in 4. compil. h qui.

Archiepiscopo, & majoris, & sanioris partis Capituli statutus super hoc duxerit a. resistendum, obtineat sententia plurimorum. b

[1 Quis vero super hoc diversa fuerunt inter vos, filii Canonici, & variae voluntates, ne tam laudabile opus ex vestra dissidentia negligatur.]

TITULUS XII.

UT ECCLESIASTICA BENEFICIA SINE DIMINUTIONE CONFERANTUR. CAP. UN.

Rubrum sufficit pro sumario. Vel summa sic secundum Abbatem. Occulta collatio beneficii, licet sit suspecta, bene valet, dummodo alias legitime facta probetur. h. d. Et est casus not. non tamen facit ad titulum, nec omnes indistincte hoc tenent, sed major pars concludit cum hoc sumario.

Innoc. III. Mediolan. Archiepiscopo. (an. 1224.)

UT nostram c. prodeat de vultu Dei iudicium: [& infra. 1] Praeterea proponebas, quod cum nullus debeat sine accusatore d. damnari, nec aliquid circa negotium illud sit actum in forma iudicii, depositiones testium non poterant tibi praedictum generare. Quia vero haec allegatio personam nostram tangere videbatur, dignum duximus causam commissae inquisitionis, & ordinem plenius explicare, ne quis quomolibet suspicetur, quod nos in hoc negotio perperam processerimus, praesertim cum ratio assignanda debeat esse posteris profutura. Cum enim juris sit explorati, quod actore non probante, is, qui convenitur, etiam si nihil praestiterit, debet e. absolvi: videri poterat, quod nos tibi, qui conveniebaris a nobis, malitiose vel indifferente onus probationis super tribus praemissis articulis imposuimus, videlicet ut ostenderes, quod praedictam Cancellariam personae idoneae, modo canonico, & tempore competentis donasses. Porro cum donatio fuisset occulta, & ideo suspicione non careat, & elapso jam anno nullus Cancellarius omnino appareat, non immerito credebamus, quod secundum Lateran. Concilii f. statuta, ad nos esset ipsius Cancellariae donatio devoluta, & ideo potuissimus ipsam sine culpa conferre: quoniam etsi locum Dei teneamus in terris, non tamen de occultis potuimus g. divinare. Quia b. ergo contra illud, quod prima facie iuste praesumebatur pro nobis, praesertim cum responderis prima vice, quod Cancellariam alicui non contuleras, facultatem tibi pro te probandi concessimus: non fuit gravamen, sed gratia: nec ex malitia, sed ex benignitate processit. Quod etiam de modo canonico fidem nobis fieri mandavimus, tu causam praestitisti mandato, qui saepe nobis per literas tuas intimasti, & tandem probasti per testes, quod retentis tibi proventus officium concesseras memoratum: ex quo non immerito in talem concessionem fuimus suspicati. Et ideo nos, qui non tam ex plenitudine potestatis, quam ex officii debito possumus, & debemus de subditorum excessibus ad correctionem inquirere veritatem, te maxime causam i, & occasionem praestante, inquisitionem commissimus faciendam. Omnibus ergo diligenter auditis, te in tribus comperimus fuisse culpabilem: circa contrarietatem responsi, quia non solum nobis, sed nec cuiquam debuisses ex certa scientia contraria respondere: circa carnalitatē animi, quia non ex κ affectu carnali, sed dif-

creto iudicio debuisti Ecclesiasticum officium, & beneficium in persona magis idonea a dispensare. Et circa inhonestatem facti, quia non licuit ex passione, vel conventionem quacunque, sub modo, vel tenore praescripto concedere nudum officium, & b. tibi retinere proventus: cum in Lateranen. Concilio e. prohibuitur sit, ne quis conferendo Ecclesiasticum beneficium, partem proventus suis vobis retinere praesumat: & alibi cautum reperitur in canone, quod Ecclesiastica beneficia sine diminutione debeat conferri. Unde credimus distinguendum, utrum qui dat spirituale beneficium, proventus ipsius ante donationem percipiat. Nam si proventus ante donationem non perceperit d. ipse, sed alius, & ex donatione consequatur e, ut ipse proventus percipiat f, non est dubium circa haec g. intercedere simoniacam pravitatem. Si vero ante donationem perceperit ipse proventus, credimus distinguendum, utrum ante donationem constituat, ut ipsi proventus retineantur ad tempus pro causa iusta, & necessaria: aut conveniat cum eo, qui accepit beneficium, seu cum mediatore quocunque, ut officio illo concessio retineat ipse sibi proventus. Primum enim membrum credimus esse licitum. Secundum autem dicimus non licere: ne viam aperiamus his, qui pravitatem suam fatagunt palliare.

[1 Et oculi nostri videant equitatem, quia regia via debemus incedere, nec ad sinistram omnino, nec ad dextram declinare, ita magnum iudicantes ut parvum, quia non est apud Deum acceptio personarum, &c. Quia post interdictum nostrum ei praesumpsi tradere bullam, cum in traditione saltem debuisses differre, donec nostrum consuleres beneplacitum, dilect. fil. n. I. Archidiacon. & Oleno Canonico Mediolanen. deditus in mandatis, ut si etiam post secundum mandatum, per quod totius cognitionem negotii ad nostrum iudicium revocamus, ut id ipsum recognoferent attentatum, traditionem sigilli decernerem irritam, & inane, inhibentes H. ne quolibet modo eo uti praesumeret, cum plus sit Roman. Pontific. ad se aliquid negotium evocare, quam ad eum super aliquo negotio provocare.]

TITULUS XIII.

DE REBUS ECCLESIAE ALIENANDIS, VEL NON. b

CAP. I.

Non potest Praelatus res unius Ecclesiae alteri dare, nec invicem res illas commutare, sine ambarum consensu. Ex Concilio Lugdunen. quarto. (an. 1055.)

Non licet i. Episcopo, vel Abbati terram unius Ecclesiae vertere ad aliam, quamvis ambae in eius sint potestate: tamen si commutare voluerit terras earum, cum consensu ambarum κ partium faciat.

CAP. II.

Principes saeculares res Ecclesiae donare non possunt: & qui ab eis recipiunt, excommunicantur: & perdidit omnia, quae ab Ecclesia alias legitime obtinebant. h. d. secundum animum intellectum, qui satis placet.

Ex eodem. l.

Qui res Ecclesiae petunt a Regibus, & horrendae cupiditatis impulsu egentium substantiam rapiunt, irrita habean-

a Concord. cap. constitutis, supra de appell. b ejus tibi. c Lateranen. sub Alexand. III. cap. 7. §. prohibemus. d percepit. e consequitur. f recipiat. g Haec duo verba, circa haec, desunt in antiq. h al. vel non alienandis. i Burch. l. 3. decr. c. 24. lvo p. 3. cap. 29. & Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. Vid. Calder. consil. 4. hoc tit. κ Vox, partium, deest in antiq. l. al. Idem. Burch. lib. 55. c. 36. & lvo p. 16. c. 37.

a Duxerint. b Vid. l. & suum hered. §. fin. cum l. seq. ff. de pass. & l. quod major. ff. ad munic. c un. eod. tit. in 3. compil. d accusacione. e debeat. f Alex. III. cap. 8. g possumus. h Quod ergo, &c. i Qualiter differant causa, & occasio, vide hic Renar. κ Dicitur, ex, deest in quibusdam.